

Oslo 3. juni 2021

**Sensorveiledning –
JUS 3111 og 3112
Våren 2021**

Lasse Simonsen

Innhold

Generell bemerkninger	1
Del I Tvisten mellom Norske Syre og Ventil	2
1 Innledning	2
2 Adgangen til direktekrav mot Ventil	3
3 Ansvarsgrunnlag	3
3.1 Innledning	3
3.2 Hvorvidt Ventil svarer for Peder Ås' handlemåte	4
3.3 Kontrollansvaret	4
4 Kontrollansvarets utstrekning – tapenes art	6
5 Tap av erstatningskravene	7
5.1 Innledning	7
5.2 For sen reklamasjon	7
5.3 Foreldelse.....	9
5.3.1 Innledning	9
5.3.2 Den alminnelige fristen	9
5.3.3 Tilleggsfristen	10
5.3.4 Avbrytelsen	10
Del II Tvisten mellom Ventil og forskningsstiftelsen SF	11
1 Regressadgangen	11
2 Beregningen av regresskravet	11

Sensorveiledning

GENERELL BEMERKNINGER

Som en overgangsordning avholdes det eksamen både i JUS 3111 og JUS 3112 våren 2021, se orienteringen i sensorbrevet. Det er gitt en felles oppgave for begge emnevariantene, men rettingen av besvarelsene skjer gjennom atskilte kommisjoner. Sensorveiledningen er felles for de to variantene, men sensorene på JUS 3112 må være oppmerksomme på – og ta hensyn til – at dimensjoneringen av faget er redusert i den nye emnekoden.

Opgaveteksten synes ikke å ha voldt kandidatene særlige problemer. Anførsler og innsigelser er dessuten klart formulert i oppgaven, og disse kan drøftes i samme rekkefølge som de er framsatt i.

Spørsmålene som oppgavene reiser, kan heller ikke karakteriseres som spesielt krevende. Man beveger seg innenfor sentrale juridiske temaer, og tvisten skal løses på bakgrunn av positive reguleringer i kjøpsloven. På den andre siden er det ganske mange problemstillinger kandidatene skal igjennom, og innenfor hvert enkelt område er det nyanser og sammenhenger som fordrer analytiske evner og dybdeforståelse.

Kandidatene synes å håndtere oppgavens del II bedre enn del I. Denne delen har nok mer et teknisk juridisk preg enn første delen av oppgaven. Ved en hjemmeeksamen vil man for denne delen dessuten være godt hjulpet av foreliggende litteratur. Del I skal telle klart mer enn del II. I mange tilfeller vil nok besvarelsen av del II fungere som en korrigerende av resultat fra del I.

Sensorene skal være særlig oppmerksomme på at dekanatet har besluttet følgende angående karaktersettingen:

«På grunn av pandemien har all undervisning ved Det juridiske fakultet blitt gjennomført digitalt vårsemesteret 2021. Tilgangen til lesesalsplasser har vært mer begrenset enn i et vanlig semester. Pandemien har gjort den generelle studiesituasjonen svært krevende for studentene. Karaktersettingen skal ta hensyn til dette.»

Litteratur: De sentrale temaene i oppgaven er behandlet av følgende forfattere:

Opgave I:

Jo Hov og Alf Petter Høgberg, Obligasjonsrett, Oslo 2017:

- 19 Direktekrav

- 11.3 Kontrollansvar
- 13.2.3 Indirekte tap
- 16.1 Reklamasjon
- 16.3 Foreldelse

Kåre Lilleholt, Kontraktsrett og obligasjonsrett, Oslo 2017:

- 25 Krav mot tidlegare kontraktsledd
- 17.2 Hindringsfritak (force majeure)
- 24.2.2 Kontrollansvaret
- 24.3.4 Særlege reglar om indirekte tap
- 18.3 Kravet skal fremjast i tide
- 40 Forelding

Oppgåve II:

Trygve Bergsåker, Pengekravsrett, 4 utg, Oslo 2017:

- VI Samskyld og regress

Kåre Lilleholt, Kontraktsrett og obligasjonsrett, Oslo 2017:

- 37.1 Fleire debitorar
- 37.4 Regress

DEL I TVISTEN MELLOM NORSKE SYRE OG VENTIL

1 INNLEDNING

Twisten: Som følge av feil ved ventiler inkorporert i en rørleveranse fra Mere Rør oppstår det en eksplosjon med påfølgende skader hos Norsk Syre. Selskapet søker tapene dekket, men fordi deres kontraktspart er gått konkurs rettes kravet direkte mot Ventil som hadde levert de defekte ventilene.

Bakgrunnsretten: Grunnlaget for kravene mot Ventil er avtalen inngått mellom Mere Rør og Norsk Syre, se mer om dette senere angående adgangen til direktekrav. Dette dreier seg om en kjøpsavtale mellom to profesjonelle parter. Dermed kommer lov 13. mai 1988 nr. 27 om kjøp til anvendelse så langt partene ikke har avtalt noe annet, jf kjl § 3. Forbrukerhensyn gjør seg med andre ord ikke gjeldene i denne tvisten.

En del kandidater trekker inn kjl § 2 første ledd om tilvirkningskjøp. Oppgaveteksten gir imidlertid ingen opplysninger som i tilfelle kan benyttes ved drøftelsen av denne bestemmelsen, og besvarelsene vil fort ende opp med spekulasjoner i faktum.

Videre disposisjon: Ventil erkjente at det forelå en mangel ved ventilene, og dette skal derfor ikke drøftes. Den videre disponeringen av besvarelsen vil naturlig baseres på de innsigelsene som firmaet gjør gjeldende mot erstatningskravet fra Norsk Syre AS, og i den rekkefølge som de er framsatt i.

2 ADGANGEN TIL DIREKTEKRAV MOT VENTIL

Den første innvendingen som Ventil gjør mot erstatningskravet, er at det ikke foreligger noe kontraktsforhold mellom Ventil og Norsk Syre.

Denne innsigelsen fører ikke fram. I kjl § 84 er det inntatt en uttrykkelig hjemmel for kjøper til å rette krav direkte mot selgers bakmenn, og foreliggende krav ligger innenfor rammene av dette rettsgrunnlaget.

For det første må kravet rettes mot et *tidligere salgsledd*. Avtalen i det bakre ledd må med andre ord være en kjøpsavtale, ikke avtale om ytelse av en tjeneste, jf HR-2018-648 avsnitt 25. Alle ledd i omsetningskjeden må antas å omfattes, også produsenten.

I foreliggende sak omfatter Ventils ytelse bare en del av salgsgjenstanden (ventilen), men dette er trolig tilstrekkelig til å falle inn under lovens virkeområde, se Viggo Hagstrøm, Kjøpsrett, side 296, med henvisning til Jervell i TfR 1994-957. Det kan likevel nevnes at aktørgruppen «tidligere salgsledd» er holdt atskilt fra leverandører i identifikasjonsregelen inntatt i kjl § 27 andre ledd.

For det andre må Mere Rør (selger) anses å ha hatt et *tilsvarende erstatningskrav* mot Ventil. Riktig nok dreier det seg bare om et latent krav; Mere Rør kunne ikke ha gjort gjeldende et slikt krav mot Ventil uten at de selv var holdt ansvarlige av Norsk Syre. I Rt-2007-1768 er det likevel fastslått at vilkåret om «tilsvarende krav» ikke sperrer for denne type latente krav, se avsnitt 33 og 34.

Kravmodellen i kjl § 84 bygger på det såkalte subrogasjonsprinsippet, jf Ot prp nr 80 (1986–87) side 137. Det er selgerens krav mot det tidligere salgsledd som gjøres gjeldene. Man trenger dermed ikke bringe inn kontraktsforholdet mellom Norsk Syre og Mere Rør når det rettes et krav mot Ventil. Det er viktig at kandidatene makter å holde fast på denne modellen i den videre behandlingen av erstatningskravet.

Konklusjon: Innsigelsen til Ventil fører ikke fram.

3 ANSVARSRUNNLAG

3.1 INNLEDNING

Den andre innsigelsen til Ventil er at det ikke foreligger noe grunnlag noe ansvar for firmaet.

Siden Norsk Syre gjør Mere Rør sitt eventuelle krav mot Ventil gjeldende («tilsvarende krav»), er det spørsmål om vilkårene for denne ansvarsformen er til stede i avtaleforholdet mellom Ventil og Mere Rør.

Også dette avtaleforholdet gjelder kjøp av løsøre og faller dermed innenfor kjøpslovens virkeområde.

Oppgaveteksten var ment utformet slik at det ikke skulle være grunnlag for å drøfte om mangelen skyldes *uaktsomhet*; se formuleringen «og kunne ikke bebreides». Uttalelsen kommer imidlertid som en del av Ventil's innsigelser, og det må derfor være fullt ut akseptabelt å ta opp spørsmålet om culpa. På den andre siden framstår det som temmelig opplagt at Peder Ås ikke er noe å bebreide, og drøftelsen må derfor være kort og konsis. En del kandidater finner likevel at det foreligger uaktsomhet, noe som klart må føre til trekk.

Det sentrale ansvarsgrunnlaget i foreliggende tvist er kontrollansvaret regulert i kjl § 40, jf § 27. Innvendingen mot at Ventil er ansvarlig på et slikt grunnlag er understøttet av to selvstendige synspunkter som bør drøftes hver for seg.

3.2 HVORVIDT VENTIL SVARER FOR PEDER ÅS' HANDLEMÅTE

Det første argumentet er at det var Ingeniør Peder Ås som hadde begått feilen og ikke Ventil. Anførselen reiser et noe uvant spørsmål om ansvar for andres forhold.

Siden Peder Ås hadde medundertegnet på avtalen med Mere Rør, er det naturlig å betrakte kravet mot Ventil som utslag av samskyld, det vil si et solidaransvar, se mer om dette under oppgave II. Det dreier seg om et sideordnet solidaransvar. Kreditor kan fritt velge hvem han ønsker å rette kravet mot, og trenger ikke gjøre ansvaret gjeldende i en bestemt rekkefølge. Mere Rør kan derfor velge hvem man ønsker å gå på for alt ansvar noen av partene har gjort seg «skyldig» i.

En annen innfallsvinkel er å bygge kravet mot Ventil på hovedregelen i kjl § 40: Ventil svarer for begivenheter innenfor firmaets kontroll. Handlemåter foretatt av samarbeidspartene bør uten videre kunne sies å ligge innenfor Ventil's kontroll.

En noe vanskeligere håndtering av problemet er å benytte identifikasjonsregelen i kjl § 40, jf § 27 andre ledd. Peder Ås lar seg ikke så godt plassere inn i de aktørgruppene som her er nevnt.

Konklusjon: Et eventuelt krav kan rettes mot Ventil.

3.3 KONTROLLANSVARET

(1) Det andre synspunktet til Ventil er at det var tatt i bruk en vanlig programvare, og at Peder Ås ikke kunne bebreides. Innvendingene retter seg inn mot om vilkårene for ansvarsfrihet etter kontrollansvaret er oppfylt.

Hjemmelen for denne ansvarsformen er kjl § 40, jf § 27. Kontrollansvaret fordrer ikke skyld hos den annen part, se Rt-2004-675 Agurkpinnedommen avsnitt 53. I utgangspunktet er ansvaret objektivt, men skadevolderen er ansvarsfri dersom fire kumulative vilkår er oppfylt.

Når det gjelder forståelsen av kontrollansvaret ved mangler, er det nærliggende å ta utgangspunkt i Rt-2004-675 Agurkpinnedommen, men dommen gjaldt artsbestemte kjøp, se mer om dette nedenfor.

Den språklige utformingen av kontrollansvaret er utvilsomt rettet inn mot forsinkelser og ikke mangler. I Rt-2004-675 Agurkpinnedommen avsnitt 51 framholdes det derfor at «[d]e formuleringer § 27 benytter, passer imidlertid ikke like godt på en mangelssituasjon.» Det er særlig hindringsbegrepet som har voldt problemer: Hva menes med at en mangel skyldes en hindring?

Når det ses bort fra artsbestemte kjøp, har man i praksis konsentrert seg om de øvrige vilkårene for ansvarsfrihet.

(2) Det første er *kontrollvilkåret*; at årsaken til mangelen må ligge utenfor selgers kontroll.

De fleste kandidatene vil nok her benytte vurderingstemaet i Rt-2004-675 Agurkpinnedommen. Spørsmålet som reises i dommen, er om det objektivt sett forelå tilstrekkelig med splittbambuspinner i markedet som ikke var smittet. (Denne problemstillingen hadde nok vært drøftet bedre i tilknytning til hindringskriteriet, se NU 1984: 5 side 288.) Hvorvidt et så strengt skjønnsstema kan benyttes ved tilvirkningskontrakter, er omtvistet.

Ved den konkrete rettsanvendelsen må kandidatene avgjøre om en feil i en standard programvare er å anse som å ligge utenfor Ventils kontroll. I Ot prp nr 80 (1986–87) side 92 legges det til grunn at selger i utgangspunktet svarer for feil som oppstår i hans produksjon. Svakheter ved produksjonsutstyret til selger synes å ligge i kjerneområdet av hva som befinner seg innenfor hans kontroll.

(3) En annen betingelsen som må være oppfylt for å oppnå ansvarsfrihet, er det såkalte *betraktningstvilkåret*; at selger ikke med rimelighet kunne ventes å ha tatt forholdet i betraktning på avtaletiden.

Innholdet av vilkåret er uklart. Hvis det leses som et krav om at selger ikke må ha utvist uaktsomhet, vil det ikke ha noen relevans i foreliggende tvist, se ovenfor.

En annen tolking er derimot at årsaken ikke må være typisk, den må i en viss grad framstå som ekstraordinær, jf Anders B. Mikelsen,

Hindringsfritak, se særlig punktene 3.4 og 3.5. Hvorvidt så er tilfelle, må avgjøres ut fra objektive kriterier.

Det er vel likevel tvilsomt om dette vilkåret gir større grunnlag for ansvar enn kontrollvilkåret i foreliggende sak. Feil ved en standard programvare som er helt dominerende i markedet, synes nettopp å framstå som ekstraordinært.

(4) *Konklusjon*: De beste grunner taler for at Ventil ikke oppfyller vilkårene for ansvarsfrihet, se kontrollvilkåret.

4 KONTROLLANSVARETS UTSTREKNING – TAPENES ART

Kontrollansvarets rekkevidde er begrenset. Ansvarsformen omfatter ikke indirekte tap, jf kjl § 40 andre ledd. Kandidatene må derfor foreta en klassifisering av de tapene som kreves dekket. Dette dreier seg med andre ord ikke om et utmålingsspørsmål, men om kontrollansvarets rekkevidde.

Hvorvidt et tap skal anses for indirekte, er uttømmende regulert i kjl § 67 andre ledd. Hvis den aktuelle tapsposten ikke faller inn under noen av de tapskategoriene som er nevnt i denne bestemmelsen, er de å regne som direkte tap som dekkes av kontrollansvaret. I den konkrete tvisten vil kandidatene ha god nytte av Rt-2004-675 Agurkpinnedommen, se avsnittene 56 til 64.

Tapene som oppstår faller i to hovedgrupper.

Den første er de *tingskadene* som ventilene forvolder. Hvorvidt denne type tap er å anse som direkte eller indirekte, er regulert i kjl § 67 andre ledd bokstav d. Avgjørende er om den skadede gjenstanden står i nær og direkte sammenheng med salgsgjenstandens tiltenkte bruk.

For så vidt gjelder skade på rørene, vil disse utvilsomt være direkte tap etter denne bestemmelsen. (Skaden på ventilen er en selvbeskadigelse, og regnes naturlig nok også som direktetap.) Hva angår skade på roboten, er bedømmelsen noe mer uklar. Det framgår av oppgaveteksten at «den stod i nærheten». Fysisk nærhet er imidlertid ikke i seg selv avgjørende, men om det også foreligger en funksjonell tilknytning. Det gjør det for så vidt som roboten «styrte en del av prosessen». Hvilket resultat kandidatene her kommer fram til, er av mindre interesse.

Dersom kandidatene kommer fram til at skade på roboten faller utenfor nedslagsfeltet til kontrollansvaret, dreier det seg i så fall om en skade som også faller utenfor kontraktsansvaret generelt, se i den retning Rt-2004-675 Agurkpinnedommen avsnitt 41.

Tap i omsetningen: Umiddelbart skulle man tro at omsetningstapet til Norsk Syre faller inn under kjl § 67 andre ledd bokstav a, som jo gjelder driftsavbrudd, og dermed er å betrakte som et indirekte tap.

I Rt-2004-675 Agurkpinnedommen kom derimot Høyesterett fram til det motsatte resultatet for så vidt gjaldt omsetningstap som følge av skadene på agurkproduksjonen. Den avgjørende argumentasjonen framkommer av avsnitt 63:

«Som det fremgår, tar bestemmelsen sikte på tilfeller hvor produksjonen eller omsetningen blir redusert fordi innkjøpte driftsmidler er mangelfulle eller forsinket, eller fordi kjøperen får problemer med lagerkapasiteten ved forsinket eller mangelfull vareleveranse. I den foreliggende sak er det ikke tale om tap som følge av at driften må avbrytes eller reduseres, men tap som følge av at salgsgjenstanden *skader de gjenstander som blir produsert* i virksomheten [mine uthevinger]. Tap som følge av denne form for skade går ikke inn under § 67 andre ledd bokstav a, men må i forhold til kjøpslovens grensedragnings mellom direkte og indirekte tap anses som direkte tap.»

I foreliggende sak ligger imidlertid skadesituasjonen annerledes enn i Agurkpinnedommen. Mens det er salgsgjenstandene som ble ødelagt i Agurkpinnedommen, er det produksjonsutstyret til Norsk Syre som skades ifølge oppgaveteksten. Dermed synes ikke synspunktet til Høyesterett å få betydning.

Hvorvidt kandidatene ser nyansene i denne oppgaven, er vel heller tvilsomt. De fleste vil nok uten videre benytte bokstav a ved klassifiseringen.

Konklusjon: Omsetningstapet regnes som indirekte og faller dermed utenfor virkeområdet til kontrollansvaret.

5 TAP AV ERSTATNINGSKRAVENE

5.1 INNLEDNING

Til slutt anfører Ventil at et eventuelt krav mot firmaet må være falt bort, dels som følge av at det er reklamert for sent og dels fordi kravet er foreldet.

Utgangspunktet for begge vurderingene er avtaleforholdet mellom Ventil og Mere Rør, jf subrogasjonsprinsippet.

5.2 FOR SEN REKLAMASJON

(1) *Innledning:* Det følger av kjl § 85 første ledd at det påhviler kjøper (Norsk Syre) en særskilt plikt til å reklamere direkte overfor det tidligere salgsledd (Ventil).

(2) *Når ble det reklamert:* Dersom e-posten av 18. februar 2019 anses som en reklamasjon, har Norsk Syre naturlig nok reagert i tide siden denne skjedde dagen etter eksplosjonen. Spørsmålet er om e-posten fyller kravene til en reklamasjon.

Det følger av kjl § 85 første ledd at Norsk Syre skal gjøre sitt «krav» gjeldende mot Ventil. Innledningsvis kan det da spørres om Norsk Syre må fremme et spesifisert krav mot Ventil for å overholde reklamasjonsfristen, det vil si at det ikke er tilstrekkelig med en nøytral reklamasjon. Leses første ledd i sammenheng med den særlige varslingsregelen i andre ledd, synes det klart at lovgiver ikke har ment å fravike den generelle reklamasjonsregelen i norsk rett.

De generelle innholdsmessige krav til en nøytral reklamasjon drøftes i Rt-2012-1779 Hydro Aluminium (Victocor-dommen). Kandidatene må anvendes synspunktene fra denne dommen på den aktuelle saken.

E-posten av 18. februar 2019 synes ikke å leve opp til de vilkårene som strekes opp i Hydro Aluminium-dommen. Norsk Syre har ikke tatt et endelig standpunkt («finner det meget sannsynlig»), det sies ikke noe om årsaken («skyldes feil i deres leveranser») og det konkluderes ikke med at det foreligger en kontraktsbrudd.

I den videre drøftelsen forutsettes det derfor at reklamasjonen først skjedde ved framsettelse av kravet den 25. mai 2019.

(3) *Fristene:* Som det framgår av bestemmelsen må direktereklamasjonen alltid foretas innen de frister som gjaldt i forholdet mellom selger (Mere Rør) og det tidligere salgsledd (Ventil). I foreliggende sak faller imidlertid de to fristene sammen for så vidt gjelder den relative reklamasjonsfristen. Når det gjelder den absolutte reklamasjonsfristen, har partene avtalt en reklamasjonsperiode på tre år, og kravet fra Norsk Syre ligger innenfor denne tidsrammen.

Etter kjl § 85 første ledd skal kjøperen reklamere «innen rimelig tid etter at han oppdaget eller burde ha oppdaget mangelen». Dette er den samme formuleringen som er benyttet i kjl § 32 og må tolkes på samme måte. Formuleringen tilsier at man både må avgjøre når fristen begynner å starte, og hvor lang fristen er. Disse to problemstillingene henger imidlertid nøye sammen, og det må være tillatt å foreta en mer samlet vurdering av spørsmålene.

Normalt må det aksepteres at en kjøper avventer resultatet fra en faglig rapport før man reklamerer så fram prosessen iverksettes med rimelig framdrift. Dette er tilfelle i forliggende sak.

Det er perioden etter at Norsk Syre mottok rapporten og fram til de sendte et krav, som volder problemer. Noen grunn for å vente nesten to måneder oppgis ikke. Hvor strengt man skal tolke reklamasjonsplikten, kan diskuteres. Til Norsk Syres forsvar kan anføres at de sendte e-posten til Ventil allerede dagen etter ulykken.

Konklusjon: Reklamasjonen ligger i grenseland for hva som kan aksepteres av tidsbruk.

5.3 FORELDELSE

5.3.1 Innledning

Også spørsmålet om foreldelse må vurderes i kontraktsrelasjonen mellom Mere Rør og Ventil, se foran ad subrogasjonsprinsippet.

Foreldelse av fordringer reguleres i lov 18. mai 1979 nr. 18 om foreldelse av fordringer. Kravet om erstatning faller utvilsomt inn under virkeområdet for denne loven. Reglene om foreldelse virker for øvrig uavhengig av reklamasjonsreglene, jf Rt-2013-865.

Foreldelsesloven inneholder en særskilt regel om foreldelse av krav på erstatning, jf fl § 9. Det følger imidlertid av bestemmelsens siste ledd at reglene ikke kommer til anvendelse for krav som springer ut av kontrakt, hvilket er tilfelle i forliggende tvist.

Dermed er det de alminnelige fristreglene som regulerer foreldesspørsmålet. Her er systemet at det gjelder to sett med frister som begge må oversittes for at foreldelse skal inntre – den alminnelige foreldelsesfristen og tilleggsfristen. (Ved reklamasjon er det derimot tilstrekkelig at en av de to fristene som gjelder, oversittes.)

5.3.2 Den alminnelige fristen

Den alminnelige foreldelsesfristen er på tre år, jf fl § 2.

Starttidspunktet er regulert i fl § 3 nr 2 for så vidt gjelder krav basert på kontraktsbrudd. Fristen begynner å løpe «fra den dag da misligholdet inntre».

Det nærmere innholdet av denne regelen er fastlagt blant annet i Rt-2002-696 NEBB-tomta, Rt-2006-1705 Asker politistasjon og Rt-2007-1236 Bussdommen. Selv om eksplosjonen inntrådte lenge etter at ventilene var levert, er det leveringstidspunktet som utgjør fristutgangspunktet for den alminnelige fristen og ikke skadetidspunktet. Avtaletidspunktet er irrelevant.

I foreliggende sak skjedde leveringen 1. februar 2017 og fristen løp dermed ut 1. februar 2020.

5.3.3 Tilleggsfristen

Reglene om tilleggsfrist finner vi i fl § 10, og det er uvitenhetsregelen i første ledd som må benyttes.

Det følger av bestemmelsen at foreldelse inntreffer tidligst ett år etter den dag da fordringshaveren fikk eller burde skaffet seg nødvendig kunnskap om fordringen. Det kritiske spørsmålet i foreliggende tvist er når disse betingelsene inntrådte for Norsk Syres vedkommende. (Også her vil kunnskapstidspunktet være sammenfallende for Norsk Syre og Mere Rør.)

Det sentrale punktet er hva slags kunnskap som utløser fristen, det vil si hva ligger i formuleringen «nødvendig kunnskap». Spørsmålet i den aktuelle tvisten er om Norsk Syres innblikk i årsaksforholdene i forbindelse med oversendelse av e-posten 18. februar 2019 var tilstrekkelig, eller om den relevante kunnskapen først forelå den 1. april 2019 da de mottok rapporten fra de eksterne spesialistene.

Innholdet av kunnskapskravet er nærmere fastlagt i Rt-2007-1497, som er gjentatt i senere dommer, for eksempel HR-2020-257. I avsnitt 39 framholdes det følgende:

«I tråd med det jeg har sitert, bør utgangspunktet for vurderingen i vår sak av når foreldelse begynte å løpe, være om bevissituasjonen var slik at det objektivt sett kunne konstateres grunnlag for å reise sak, det vil si at det var eller kunne være skaffet til veie bevis som gjorde det forsvarlig å anlegge sak. I denne vurderingen må det tas hensyn til rettskraftvirkningene av en dom.»

På bakgrunn av denne og senere dommer er det rimelig klart at Norsk Syre hadde behov for en ekstern fagrapport før søksmål kunne tas ut mot Ventil.

Konklusjon: Tilleggsfristen begynte først å løpe den 1. april 2019 og utløp samme dato året etter.

5.3.4 Avbrytelsen

Avbrytelse av foreldelsesfristene er regulert i fl §§ 14 til 19.

I foreliggende sak er det avbrytelse ved søksmål som er aktuelt, jf fl § 15. Dette skjedde den 1. mars 2020.

Riktig nok erkjenner Ventil at ventilene led av en mangel. Dette skjer imidlertid på et for sent tidspunkt, og dessuten fyller ikke utsagnet vilkårene i fl § 14 siden firmaet ikke erkjenner selve erstatningskravet.

Ovenfor er det lagt til grunn at tilleggsfristen startet å løpe ved overlevering av rapporten den 1. april 2019, og foreldelsesfristen er dermed avbrutt i tide. For de kandidatene som skulle mene at tilleggsfristen begynte å løpe allerede den 18. februar 2019, vil konklusjonen være at kravet er foreldet.

Konklusjon: Direktekravet mot Ventil er ikke foreldet.

DEL II TVISTEN MELLOM VENTIL OG FORSKNINGSSSTIFTELSEN SF

1 REGRESSADGANGEN

Forskningsstiftelsen SF bestrider at Ventil kan søke regress hos dem.

Det følger imidlertid av sikker rett at den som dekker en annens forpliktelser, har rett til regress hos skyldneren, jf Rt-1997-1029 side 1036, hvor det uttales følgende:

«Her vil jeg peke på at det følger av alminnelige rettsgrunnsetninger at den som har dekket en annens forpliktelse, normalt og som utgangspunkt, har et regresskrav i behold. Det er avskjæring av regress som krever særskilt hjemmel.»

Den mest praktiske situasjonen hvor man dekker en annens gjeld, er ved samskyld. I disse situasjonene synes regressretten også å følge av en analogisk anvendelse av gbl § 2 andre ledd. (Det kan diskuteres om dette utgjør et hjemmelsgrunnlag eller bare beregningsregler når det først foreligger en regressadgang, se Trygve Bergsåker, Pengekravsrett, 4 utg, side 135.)

I foreliggende sak skrev så vel Ventil som forskningsstiftelsen FS og Peder Ås under kontrakten med Mere Rør. Samtlige må dermed anses å ha påtatt seg et solidaransvar etter kontrakten, jf analogien til gbl § 2 første ledd, herunder ansvar for erstatningskrav som følge av mangler, se tidligere under oppgav I.

Konklusjon: Ventil kan søke regress overfor forskningsstiftelsen SF

2 BEREGNINGEN AV REGRESSKRAVET

Forskningsstiftelsen SF bestrider også regresskravets størrelse. Prinsipalt gjøres det gjeldende at pengene i sin helhet måtte søkes hos Peder Ås som

hadde gjort feilen, subsidiært at det i høyden dreide seg om et regresskrav på 25 % av det utbetalte beløpet.

Ved undertegnelse av gjeldsbrev følger gjennomføringen av regressoppgjøret av gbl § 2 andre og tredje ledd. Det er alminnelig antatt at reglene her gir uttrykk for generelle prinsipper for etteroppgjøret og derfor kan anvendes analogisk. Enkelte kandidater viser til skl § 5-3 nr 2, men dette gjelder et regressoppgjør som styres av deliktsretten.

I foreliggende sak må fastleggelsen av regresskravet mot forskningsstiftelsen SF skje i to etapper.

(1) Det følger av gbl § 2 andre ledd at det gjelder et *proratarisk ansvar* i regressomgangen. Regressdebitorerne er i utgangspunktet ikke solidarisk ansvarlig for det totale regresskravet. Bestemmelsen antas å gi uttrykk for et alminnelig prinsipp. Man må derfor først kartlegge hvor mye som hver av de tre partene skal dekke av erstatningskravet, jf formuleringen «det som skal falle på han etter rettshøvet mellom dei». Ventil må så fordele regresskravet etter denne fordelingsnormen.

Uten særlige holdepunkter for noe annet, gjelder en likedelingspresumsjon. Hver av partene svarer for like stor andel av fellesgjelden. I foreliggende sak kan det imidlertid trekkes fram flere konkrete tilknytningsfaktorer.

For det første var det Peder Ås som forvoldte skaden. Fordi det dreide seg om et profesjonelt samarbeidsprosjekt hvor Peder Ås ikke engang kan bebreides for den feilen som oppsto, bør ikke dette momentet veie svært tungt.

For det andre hadde partene avtalt særskilt fordelingsnorm når det gjaldt overskuddet av salgsvirksomheten. I et profesjonelt samarbeid hvor ikke sterke hensyn trekker i en annen retning, bør denne fordelingsnormen også ligge til grunn for regresskravet.

Etter dette kan Ventil kreve regress av forskningsstiftelsen SF, men i utgangspunktet bare kreve 25 % av regresskravet.

(2) Dernest må det tas standpunkt til hvorledes dette oppgjøres skal gjennomføres når en av partene, Peder Ås, *ikke kan betale*. Også her tar man utgangspunkt i gbl § 2, se tredje ledd.

Ordlyden i bestemmelsen er nok ikke helt lett tilgjengelig for kandidatene. Med uttrykksmåten «blir parten hans bytt mellom alle hine» menes imidlertid at andelen fordeles på de resterende samskyldnerne.

Det framgår ikke av gbl § 2 tredje ledd hvilken fordelingsnorm som skal benyttes; en likedeling eller en fordeling basert på «rettshøve mellom dei», se ovenfor. Gode grunner taler for å bruke sistnevnte norm. I så fall skal Ventil dekke en dobbelt så stor andel av Peder Ås sin part som forskningsstiftelsen (50 % sammenliknet med 25 %).

Regresskravet mot stiftelsen blir da som følger: Først skal stiftelsen dekke $\frac{1}{4}$ av tapet (25 %), og deretter $\frac{1}{3}$ av Peder Ås sin andel, hvilket utgjør $\frac{1}{12}$ (8,33 %). Til sammen $\frac{3}{12} + \frac{1}{12} = \frac{4}{12} = \frac{1}{3}$ (33,33 %) av det samlede tapet. Om kandidatene faktisk gjennomfører denne utregningen, bør ikke influere på karakteren.

Konklusjon: Ventil kan gjøre gjeldende et regresskrav på $\frac{1}{3}$ (33,33%) av det utbetalte beløpet mot forskningsstiftelsen SF.

Lasse Simonsen